

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii
„BISERICA și ȘCOLA.”

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

Fondațiunea „Elena Ghiba Birta.”

Comitetul fondațiunei „Elena Ghiba Birta” nu se mai intrunise dela anul 1896 până în vara anului trecut, când s'a întregit prin P. C. Sa Vasilie Mangra, Stefan Antonescu și Roman Ciorogariu ear' numărul stipendiaților s'a întregit la contingentul testamentar.

Luând comitetul sub revisiune administrarea fondului, a făcut radicale dispoziții; între altele, amăsurat testamentului a dispus să verse foștii stipendiști câte 25 fl. în fondul de rezervă al fondațiunei ca să poată aduce fondul de rezervă la 40.000 coroane din a căror venit să se dea și spese de rigoroase stipendiștilor.

E interesant că din circa 37 stipendiști câți acum își au starea lor, numai 3 au vërsat cotisația de 25 fl. și anume profesorul Roman Ciorogariu, arhitectul Paul Rozvan, și Dr. George Vesa. Adevërat că precum ne-am convins, cea mai mare parte a foștilor stipendiați nu au cunoștință de acea dispoziție testamentară, să se simtă fericiți că pot să contribue și cu acest puțin la sporirea fondațiunei care i-a crescut, astfel se speră că va incurge acum o considerabilă sumă în fond.

Oa să fie în cercuri cât mai largi cunoscut sublimul ce a îndemnat pe pioasa fondatoare a se îngrijii de creșterea tinerimei, dăm aici apelul P. S Sale dlui episcop Goldiș, adresat către foștii stipendiști, din care se învederează gândirile simțirile pioasei fondatoare:

Nr. 52/900 E. G. B.

Pioasa fondatoare Elena Ghiba Birta a lăsat de moștenire tinerimei române studioase fondațiunea ce poartă numele ei.

În testamentul prin care înființează această fondațiune își motivează astfel sublimu pas: „Considerând că sunt de tot rare instituțiunile de binefacere, pentru educarea tinerimei sërăce gr.-or. române, ba în nele ținuturi nici fondațiuni particulare nu există și

din pricina dispozițiunei fondatorilor, ear' basa principală a progresului și a bunăstării spirituale și materiale a națiunilor zace în educațiune și școlarisare; pătrunsă de dorul, ca după putințele mele mijloace să pot și eu contribui la promovarea culturai spirituale și la înflorirea unui mai bun viitor al națiunei, cu bucurie mă determez a înființa o fondațiune sub titlul „Elena Ghiba Birta”, în dulcea speranță, că această faptă va fi încoronată de rezultate salutare și posteritatea 'miva învrednici mormântul de o clipă a recunoștinței”.

Ultima dorință a fondatoarei cupriasă în p. V. lit. n., este: „Aștept, ca studenții împărtașiți de acea fondațiune, după terminarea studiilor, să asigureze în scris pe comitet, că îndată ce-'și vor ajunge țința și le va permite bunăstarea materială, odată pentru totdeauna să verse 25 fl. pentru augmentarea fondațiunei mele.”

În p. 11 dispune că: din economiile intercalare și din aceste cotisații de 25 fl. are să se formeze un fond de rezervă, menit să acopere pretensiunile mai urcate ale stipendiștilor dela studiile superioare și spesele de rigoroase ale studenților dela facultăți; și P. T. D-ta ai beneficiat de fondațiunea „Elena Ghiba Birta”, și acum auzi sublima ei gândire, sacrul foc al iubirei de neam și modesta cerere adresată către adorata tinerime stipendiată de diusa.

În conștiința datoriei ce o are comitetul fondațiunei față de memoria fondatoarei, după-ce atotputernicul Dumnezeu te-a ajutat la poziția contemplată în testament, vine să-ți ceară cotisația de 25 fl. ca să poată realiza cu posibilă urgență și nobilele intențiuni pentru cari s'a creat fondul de rezervă, care e aproape de realizare.

Bis dat, qui cito dat.

Arad, din ședința comitetului administrativ al fondațiunei „Elena Ghiba Birta”, ținută la 15/28 Septembrie 1900.

Ioșif Goldiș m. p.,
Episcop, președinte.

Sinodul Eparchial.

Sedința VI.

S'a ținut în 11/24 Aprilie 1901. la orele 4 d. m.

Președinte: Prea Sfinția Sa Domnul Episcop diecesan Iosif Goldiș. — Notar: Gerasim Sêrb.

Nr. 75. Înaltul presidiu prezintă telegrama primită dela P. S. Sa episcopul Popea din Caransebeș, din care se învederează, că dl V. Babeș a renunțat la mandatul său de deputat sinodal avut în diecesa Caransebeșului.

Se ia la cunoștință.

Nr. 76. Deputatul Augustin Boțoc, face următoarea interpelare :

„Înainte de înființarea fondului regnicolar, Venerabilele autorități superioare confesionale școlare și în special Ven. Consistor ort. din Arad a provocat pe învățatorii săi din diecesă, să contribuie la înființarea unui fond de pensiuine învățătorească. O parte a și contribuit, și contribuiriile au încurs în cassada consistorială, unde se păstrează și azi.

La anul 1875 neputând Ven. Consistor arêta, că într'adevăr dispune de un fond suficient, înaltul guvern a constrins învățătoria peste tot, să contribuie la fondul regnicolar, astfel acei învățatori, cari au plătit la fondul diecesan, au trebuit să plătească și în fondul de pensiuine regnicolar.

Încă înainte de aceasta cu 12 ani, Reuniunea noastră învățătorească în meritul sumei încassate a înaintat un memorandum către Ven. Sinod eparchial, în care și-a spus cererile sale, însă fără a se lua juste cereri ale învățătorimeii în considerațiune, aceea sumă s'a destinat pentru înființarea fondului de pensiuine a oficianților Ven. Consistor și profesorilor dela institutul teologic-pedagogic.

De un timp încoace atât Reuniunea în general, cât și învățătoria în special insistă la fondul de pensiuine de sus și cere, ca sumele plătite să se folosească pur numai pentru cauzele și ajutorarea învățătorimeii

Ca să se lămurească odată cestiunea aceasta, ca să se liniștească toți cei interesați, dar' și pentru mângăerea învățătorimeii, îmi permit a cere următoarele deslușiri și a face următoarea interpelare :

1. Are P. S. Voastră cunoștință, că la Ven. Consistor există și se manipulează un atare fond ?
2. Dacă are, cât e de mare suma aceea ?
3. Are de cuget P. S. Voastră a dispune, ca acel fond să se restituie destinațiunii sale ?

Aceste le cer, pentru-ca să se limpezească odată cestiunea aceasta, care supără foarte mult învățătoria și se ocupă cu cestiunea an de an în toate Reuniunile noastre“.

P. S. Sa dl episcop ține de echitabil și din partea sa, ca să se clarifice cestiunea, fiind însă arangeamentul dificultat făcut înainte de păstoria

P. S. Sale și reclamând regularea timp mai îndelungat, va face cele de lipsă în decursul anului și va dispune, ca Sinodului viitor să i-se facă raport special.

Interpelantul mulțumind P. S. Sale pentru grațiosul răspuns, se declară mulțumit cu răspunsul.

Nr. 77. Urmează continuarea desbaterilor în legătură cu raportul senatului strins bisericesc, raportor fiind Dr. Nestor Oprean.

La p. IX. al raportului, unde se arată că între teologii absolvenți și frecvenți de teologie la olaltă nu avem receruta surescenență pentru statul preoțesc, se primește propunerea comisiunii și se decide ca :

Consistorul diecesan să studieze cauza și să vină la timp oportun cu propunere concretă.

Nr. 78. La p. XIII. al raportului, unde e vorba de pregătirea pariilor matriculari și păstrarea lor la un loc,

o află și Sinodul diecesan de necesară și avizează Consistorul să vină în aceasta privință cu propunere concretă.

Nr. 79. La p. XIV. unde în vederea agendelor înmulțite, se cere sporirea puterilor de muncă la senatul strins bisericesc, comisiunea află, că între împregiurările financiare de astăzi nu se pot crea posturi nouă și că agendele s'au înmulțit prin regularea congruei preoțești, care lucrare însă acum este terminată, drept-ce propune, ear' Sinodul decide :

Să se aștepte, ce mers vor lua afacerile senatului în viitor și apoi la cas de necesitate Consistorul să vină cu o propunere concretă.

Nr. 80. Raportul general al Consistorului din Oradea-mare, casenat strins bisericesc, cetindu-se, la propunerea raportorului comisiunii bisericești Dr. Oprean,

Se ia la cunoștință atât în general, cât și în special, având să se conformeze Consistorul orădan concluserilor aduse la pertractarea raportului Consistorului din Arad de aceeași natură.

Nr. 81. Revenindu-se la p. III. din raportul general, unde se fac cunoscute cauzele disciplinare și Consistorul alătură și un conspect cu numele preoților trași în cercetare disciplinară, la propunerea comisiunii :

Se avizează Consistorul, ca pe viitor să indice datele obiective, fără să numească persoanele.

Nr. 82. Asupra p. VII. Nr. 11 unde e vorba de numărul neobiceiuit de mare al căsătoriilor încheiate numai civil, fără binecuvântarea bisericeii, la propunerea comisiunii :

Se îndrumă Consistorul a se ocupa și cu cauzele acestei aparițiuni triste, a stăruf pentru delăturarea ei și a raporta proximalui Sinod în această chestie.

Nr. 83. Luându-se sub desbatere raportul special al Consistorului din Arad, prezentat conform conclusului sinodal Nr. 87 din 1900, despre diferitele secte religioare ivite între credincioșii diecesei noastre și având comisiunea în vedere, că ivirea sectelor religioare la noi este un simptom îngrijitor și grav, care pretinde studiere amănunțită și temeinică, și că cestiunea nu este încă pe deplin luminată — mai

ales nu sunt cunoscute încă principiile de credință și de organizare a diferitelor secte, propune și Sinodul enunță drept conclud :

Raportul se ia la cunoștință, avisându-se ambele Consistoare să continue și mai departe cu eruarea tuturor momentelor aparținătoare acestei cauze și a lua dispozițiunile, pe cari le vor afla de lipsă, pentru remedierea răului, având a raporta amândouă despre cele experiate și aflate proximalului Sinod.

Nr. 84. Cu privire la jalba mai multor credincioși din Cermeiu, contra capelanului de acolo Dimitrie Popovici, comisiunea prin raportorul Dr. N. Oprean propune,

ear' sinodul primește, ca această jalbă să se predea Consistorului aradan spre afacere competentă.

Nr. 85. Urmează la ordinea zilei raportul general pe anul 1900 al Consistorului diecesan din Arad, ca senat școlar, care raport la propunerea comisiunii școlare prin raportorul Ioan Russu Șirianu,

se ia la cunoștință atât în general, cât și în special pe lângă exprimarea mulțămitei protocolare referentului școlar Roman Ciorogariu pentru zelul și priceperea dovedită în munca desfășurată în resortul său.

Nr. 86. Relativ la neînțelegerile dintre preoțime și învățătorime, comisiunea propune și Sinodul

invită Consistorul a continua și pe viitor cu aplicarea aceloși măsuri întru menținerea armoniei dintre preoțime și învățătorime, ear' întru cât calea pacifică n'ar fi suficientă, să aplice și măsuri corective.

Nr. 87. În chestiunea salarelor învățătoarești : Sinodul aprobă măsurile luate de Consistor.

Nr. 88. În legătură cu capitolul II. al. 5 și 6 comisiunea propune :

Avându-se în vedere, că agendele senatului școlar s'au sporit în așa măsură, încât un singur referent este cu neputință să le mai provadă : Sinodul să binevoiască a incuviința instituirea unui ajutor de referent la acest senat, pe lângă retribuțiunea anuală de 1600 coroane. Fiind însă vorba aici de sistemizarea unui nou post, la propunerea deputatului Dr. Ioan Suciu :

Afacerea sistemisării unui post de referent ajutor se transpune comisiunii organizatoare.

Nr. 89. Tot în nex cu capitolul II. alin. 8, 9 și 10, la propunerea comisiunii :

se susține și pe mai departe instituțiunea comisarilor de examene, denumiți de Consistor, ear' comisarilor, cari cu ocaziunea examenelor din anul trecut școlar au bine meritat prin zelul, desinteresarea și munca desfășurată, li-se exprimă mulțumită protocolară.

Nr. 90. Cu provocare la capitl. III. alin. 3, comisia propune, ear

Sinodul ia cu plăcere la cunoștință, că în anul 1900 dintre 69 de candidați 61 au susținut cu succes esamenul de calificare învățătoarească și pofteste Consistorul, ca și pe viitor să se îngrijască de sporirea succrescenței atât de necesare la întregirea cu învățători calificați a posturilor de învățători.

Nr. 91. Tot în firul capitl. III. alin. 7, 8 și 9 combinat cu capitl. VI. alin. 2, la propunerea comisiunii

Sinodul ia cu plăcere act de îngrijirile Consistorului pentru succrescența la institutele diecesane, precum și de îmbunătățirile făcute sub raport igienic și de alimentare în lăuntrul seminarului prin concentrarea menajului în edificiul seminarial.

Nr. 92. La capitl. III. al. ultimă și penultimă, unde e vorba despre regretabila grevă, care a turburat vieța din institut și a produs și diversiuni în afară, esmisiunea propune : Sinodul să aproabe chipul cum Consistorul a inițiat rezolvarea afacerii și să dispună, ca cercetarea pusă în curgere să se urmeze cu toată rigoarea. Dr. Ioan Suciu din considerațiune, că Sinodul este organ curăț administrativ și în urmare urgarea cercetării din partea ultimă a propunerii ar însemna o prejudecare a mersului cercetării, care după natura sa fiind de domeniul justiției, aparține cu totulul competenței Consistorului, propune abandonarea acelu ursoriu.

sinodul primește partea primă a propunerii comisiunii și aprobă chipul, cum Consistorul a inițiat rezolvarea afacerii grevei.

Nr. 93. La capitl. IV. al. 3. comisiunea propune și Sinodul

îndatorează pe Consistor să îndrume pe șefii tractuali, ca din bună vreme să recomande pe învățătorii, cari ar dori să asculte cursurile agronomice, pentru-ca să-i poată recomanda la timp înaltului guvern, spre a pute beneficia de stipendii menite pentru ascultarea acelor cursuri.

Nr. 94. Tot la capitl. IV. al. penultimă privitor la crearea unui fond, din care să se susțină, respective să se ajutore școalele, unde parochiile din propriile puteri nu mai pot suporta sarcinile, la propunerea comisiunii, întregită de deputatul George Popoviciu

Sinodul apreciază măsurile luate până acuma de Consistor și aprobându-le, îl autorizează, ca ținând samă de împrejurările locale, să dispună de înființarea fondurilor bisericesti cu mențiuni școlare, a grănarelor, de introducerea tasului școlar, de adunarea a ori-ce-fel de naturalii și prefacerea lor în bani și alte modalități, ce se vor afla potrivite între împregiurările locale. Să îndrepteze apoi un apel către fondul preoțesc și către sfânta mănăstire Hodoș-Bodrog, ca și aceste să vină într'ajutor la crearea acestui fond.

Nr. 95. În legătură cu capitl. IV. alin. 1 și 2 comisiunea propune și Sinodul

îndrumă Consistorul a face ca și până acuma tot ce-i stă în putință, pentruca învățătorii să-și capete regulat salarele lor, a întreveni cu autoritatea sa chiar și la înaltul guvern și la organele administrative politice, când vorba e de a preveni, paralisa ori înlătura porniri primejdioase pentru școalele noastre.

Nr. 96. În firul capitl. VI. al. ultimă comisia propune și

Sinodul luând act despre cele întreprinse pentru ca școala de fete să fie instalată într'un local mai corespunzător, reaceară Consistorul, ca cu posibilă grabă să ducă la îndeplinire negocierile începute în acest scop.

Nr. 97. Cu provocare la capitl. VII. al. ultimă comisiunea face propunerea și

Sinodul aproabă dispozițiile luate de Consistor în scopul deschiderii cât mai îngrabă a unui internat și în Timișoara.

Înaltul presidiu declară ședința de încheiată la orele 8 seara și anunță ședința procsimă pe 12/25 Aprilie la orele 10 a. m.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința a VIII-a a sinodului eparchial, ținută la 12/25 Aprilie 1901.

Iosif Goldts, m. p.
Episcop președinte.

Gerasim Serb, m. p.
notar.

Predică,

pentru Dumineca Sfinților Părinți — a VII după Paști.

„Părinte sfinte! păzește-i pe dinșii
întru numele Tău.“ Ioan XVII 11.

Iubiților Creștini!

În Dumineca a 7-a după sf. Paști a așezat biserica noastră răsăriteană a se face pomenirea Sfinților Părinți, — acelor 318 episcopi, adunați în sinodul I. a toată lumea, ținut în orașul Nicea Bitiniei la anul dela Cristos 328, fiind împărat Constantin-cel-Mare. Se face astăzi pomenirea acelor Sf. Părinți pentru-că, acestia în frunte cu împăratul numit, s'au luptat cu bărbăție împotriva unor mari dușmani ai bisericii lui Cristos, găsindu-se p'atunci oameni, cari nu credeau că Iisus este fiul lui D-zeu și că e de o ființă cu Tatăl; și acela care scornise această învățatură proastă, se chema Arie. În contra acestuia s'au luptat Sf. Părinți, cari cu bărbăția, cu învățăturile și cu rivna infocată isvorită din credința mare ce o aveau către biserica lui Cristos, au făcut de rușine pe acel contrar, — sau eretic cum îl numim bisericeste, așezând spre semn de pomenire și pentru-ca nimeni să nu mai vină cu astfel de învățături stricate — Simbolul Credinței, sau Credeul nostru, până la a 8-a încheietură; care d'atunci și până în ziua de astăzi, se vestește credincioșilor în biserica noastră la sf. liturgie, în cinstea și ca chip de adevărată mărturisire a lui Iisus, că este fiu-al lui D-zeu, și de-o ființă cu Tatăl.

Pe urmele acestor Sf. Părinți avem de-a călca și noi iubiților mei creștini, aducându-ne pururea aminte și a nu uita nici odată, că acestia ca Părinți ai bisericii noastre, în acele vremuri, cu cât greumânt ne-au bătut această frumoasă cale a creștinismului, ca noi urmașii lor și ca fii ai bisericii noastre strămoșești cu înlesnire, fără poticneală să putem înainta, lăși și întări biserica lui Cristos care ne aduce nouă fraților bucuria vieții vremelnice, dar' mai ales fericirea sufletească. Pentru acestea, binecuvântată fie pomenirea Sf. Părinți, pe cari îi lăudăm azi cu atâta evlavie, și rămână fiilor această serbare a lor, legănată pe brațul bisericii noastre din veac și până în veac, și nutrită cu cinstea de către noi, din neam în neam!

Proaspătă fiindu-ne tuturor fericirea și înălțarea sufletelor noastre ce o gustărăm cu atâta dulceață în

ziua sfintei Înălțări, în care zi ne credeam ca într'adevăr înălțați de pe pământ aproape de Iisus pe muntele Maslinilor în convorbire cu Mântuitorul nostru, același foc cu serbarea indoită de azi, mă înalță ca și având aripi duhovnicești ca să urmăz pe sf. Apostoli cari „s'au întors în Ierusalim cu bucurie mare“ (Luca XXIV. 53) așteptând plinirea făgăduinței „în rugăciune și cerere“. (Fapte I. 14.) Dar' cum îi vom urma iubiților fii? Că noi nu știm să ne rugăm! Lăsați dară fraților, lăsați, ca azi părintele vostru să învețe pe fii sei: Ce este rugăciunea? Și cum trebuie să ne rugăm?

Eată cunosc neputința mea Cristoase! La tine cad în genunchi rugându-Te: Pune în gura mea cuvintele Tale — precum „au pus Ioab cuvintele în gura muerii Tecoiteană“ (II Reg. 3) ca să întoarcă pe David la primirea fiului lui Abesalon — așa Te rog Doamne, ca învățând acum pe fii mei cum au să se roage, să fie rugăciunea lor primită ca tămăia înaintea Ta.

„Luați aminte — poporul meu, spre graiurile gurii mele!“ (Psalm L. XXVII. 1).

* * *

Nu este pe lume ceva mai frumos și folositor ca și când omul se cunoaște pe sine. Nouă care ne place a ști și a avea toate cele de pe pământ, ba de am putea ne-am sui cu trupul chiar și în cer ca să vedem cum e acolo; omul cu doriri atât de mari nici odată nu și-a zis: ba că azi să las toate și să caut ce sunt eu? — Să mă cunosc pe mine însumi —, ca cu atât mai bine să cunosc lumea. Aceasta omul n'o face; aceasta nici noi creștinilor nici măcar odată nu ne-am zis-o! Nu, pentru-că noi credem că fiind oameni ne-am ridicat peste toate celelalte fapte și vrem să cuprindem lumea și suntem atât de puternici, încât n'avem nici chiar cea mai mică lipsă de-a ne cunoaște că ce suntem noi. Eu însă, pentru-că D-zeu ne-a adunat în acest loc sfânt, pun această întrebare, adică să ne cunoaștem pe noi; și-ți zic ție omule care te ții că ști toată lumea, și care și în cer vrei să te sui, dar' nu poți, tu care te ții atât de puternic și sănătos, ție îți zic omule: Tu ești omul acela bolnav, pe care moartea te părăsește în așternutul tău și așteaptă numai ca Duhul să iasă și ești al ei. Cum?? Eacă așa! Creștinii de azi zac acum pe patul de moarte! Voi ați voit să înghițiți lumea, și vă inghite ea pe voi! Cum? rogu-te spune-ne nouă? Vrem azi să ne cunoaștem pe noi. Așa!? Acuma pe patul de moarte! Acuma când nu mai este vindecare, mă strigați să vă fiu doctore! Eu să vă fiu ceea-ce a fost Filip împăratului Alexandru?! O să fac, pentru-că iubirea ce mă leagă de voi, ca și prieteni buni, frați și fii mie sufletești, — mă indeamnă, mă silește chiar, să vă cerc azi cu leacul cel mai de pe urmă, care dacă îl veți bea, cu toată încrederea de însănătoșare v'ați scăpat cu toții din gura morții. Eu vă sunt bucuros ceea-ce a fost Filip lui Alexandru-cel-Mare, numai

voi să nu-mi fiți nici unul ceea-ce a fost Parmenion generalul, lui Filip doftorul. Eată pe scurt istoria aceea : Alexandru voinđ să cuprindă toată lumea a pornit cu rășboiu și asupra lui Darie, voinđ să-'i ia toată împărăția răsăritului. Și ce face ? Intr'o zi caldă se scaldă în apa Cindului, dar' s'a rēcit așa de tare încât moartea îi sta la cap. Doftorul său Filip, îngrijit de soartea lui, îi ferbe leacuri ca să-'l scape. Intr'aceia Parmenion generalul scrie împăratului, să se păzească de Filip, că vrea să-'l otrăvească. Pentru voi ar fi fost destul asta și de frică ați fi și închis ochii. Inșă Alexandru a cugetat altcum pe așternut : Filip îmi este doftorul meu, dar' și mare încrezut, și-'și zice : Voiu bea leacul, și bēnd îi voi arēta scrisoarea. Și așa s'a și întēplat, că bēnd Alexandru leacul s'a și însănētoșat.

Voi încă zaceți în boala lui Alexandru, el se aruncă în apa Cindului și se bolnăvi de moarte, voi încă vă scaldăți în apele lumii acesteia, a cărei stăpânitor e diavolul — Parmenion generalul — și sunteți pe patul de moarte ; eu doftorul, părintele vostru stau cu paharul, cu leacul luat dela Cristos — doftorul sufletelor și al trupurilor — și voesc a vi-'l da să vă scap din gura morții pe voi iubiților frați și fii !

O ! De ai putē să ne însănētoșezi eară. O, cum am fugi noi de apele Cindului lumii și am lăsa ca singur Parmenion generalul să se scalde, care pe furiș scrie și lucră ca să ne perdem vieța noastră. Așa-mi strigă unul din voi fiilor, și bine grăește că a ajuns a se cunoaște pe sine, eară eu să nu întârzi prea mult cu leacul, că voi Alexandrii, lumii, pe voi vă înțeleg frații mei, vă trageți sufletul și nu știm mai este scăpare sau ba ? Să caut inșă, să vēd, de voiu putē omori moartea ce vă cobește în așternut, să alung în fugă pe cel-ce a omorit pe locuitorul casei — adecă sufletul vostru. Și care e leacul din paharul cu care stau la gura voastră ? Eată-l : **Rugăciunea !**

Au nu și Iisus când Apostolii sei nu putură scoate pe diavolul din pruncul îndrăcit — bolnav de moarte — au nu le spuse când l'au întreat pe Iisus deosebi : „Pentru-ce noi nu l'am putut scoate pe el ? !“ Ear' el a zis lor : „Acest neam cu mine nu poate eși, fără numai cu rugăciune și cu post“ (Mc. IX. 19.) Așadar rugăciunea e singurul loc al lumii de azi, e singurul, că pentru aceea o și puse Iisus în rindul dintăiu și numai apoi postul, care e numai un isvor din riul cel mare al rugăciunii. De câte ori sēvirșia Iisus câte-o minune, au nu privea cu ochii sei spre cer și se ruga pentru ajutorul Tatălui seu ? Au în grădina Getsimani nu se rugă Iisus, pentru scăparea lumii din gura morții — a diavolului ? „Și fiind intru nevoință, mai cu deadinsul se ruga ; și se făcuse sudoarea lui ca picăturile de sânge, ce pică pe pământ“ (Luca XXII. 44.) Ear' astăzi, au nu pentru creștinii pământului se roagă cu atâta căldură ? : „Părinte sfinte ! păzește pe dinșii intru numele Teu“

Și ce e rugăciunea ? Acele două aripi ale sufletului nostru cu cari sburăm la cer, la Părintele

nostru și acolo vorbim față în față cu D-zeu, spunându-i toate necazurile noastre arētându-i toate ranele noastre de moarte, cerând ajutor și scăpare dela Domnul nostru.

Aceea-ce simt aripile pentru paserile ce sboară, aceea e rugăciunea pentru trupul și sufletul omului. Taie aripile unei paseri sburătoare, și o ai nimicit de tot ; cu ce-'și va mai cerca ea nutrețul seu ? Cu ce se va mai apēra de moarte sburând prin aer și ascunzēdu-se în tufșuri ? I-ai tăiat aripile, și inimicul ei o prinde din fugă că nu mai are cu ce sbura. Ear' peștii, au nu au și aceia aripi, cu cari înoată, căci de îi vei taia aripile, au nu se va sbate în apă ca pe uscat ? și se va prăpădi, cu toate că nu i-am luat noi vieța, dar' i-am răpit ceea cu ce își câștigă nutreământul său, și de-aci vieța ?

Așa e și omul care nu se roagă, nu are aripi cu cari să sboare cu sufletul seu la cer, ca să arete lui D-zeu trebuințele și lipsele sale, ca acela să-'i vină într'ajutor și să-'l scape până și de moarte. Priveghietoarea care e dintre paseri mult mai urită decât altele, inșă pentru graiul seu atât de plăcută, au nu și ea laudă pe D-zeu, cerēnd ajutor și scăpare de dușmanii sei, cari până și noaptea o vēnează ; au nu se înalță pe ramuri sus, și prin cântecul ei frumos, ca și o rugăciune dintre cele mai plăcute, cere ajutor și scăpare dela D-zeu ?

Dacă aceste le întimpinăm până și la paseri iubiților, apoi cu cât mai mult, trebuie noi oamenii să ne înalțăm cu sufletul nostru la D-zeu, ajutați de aripile rugăciunii. Inșă ce folos de leacul ce stă la capul muribundului — celui-ce trage să moară — și nu-'l știe lua. E intrinsul și vieță și moarte. De-'l va lua după-cum i-s'a prescis : ce scoală ; ear' de-'l va lua fără seamă, tot o dată, cugetând să se scoale pe loc, poate pe ușor să moară. Ce folos de mintea ta creștine, dacă tu de dragul păcatului, în acea clipă te dobitocești, ca și cum n'ai avea-o ; și după păcătuire te luminezi ca și de zece-ori mai bine cum nainte de păcat ai fost.

Cred dară că pricepeți din pilde ceai-ce voesc să zic ; — vă aduc pilde, ca cu atât mai bine să vă învēț — că rugăciunea numai atunci e bună, când știm cum să ne rugăm.

Și Cain și Avel făcură jertfă Domnului ; și altul a plinit prescriesele legii, dar' n'au ajuns amēndoi de-opotrivă la sufletul cuvintelor legii. Și unul și altul și-au ars jertfa pe altar, inșă fumul a arētat cât de mult a greșit Cain neștiind cum are să fie jertfa Domnului, ear' pe Avel cel drept, cât de mult l'a înalțat arderea sa !

Cum trebuie dară să ne rugăm ? a) *In numele lui Iisus și b) Cu inimă curată și cu încredere.*

a) *In numele lui Iisus ne rugăm* atunci iubiților, când toată nădejdea noastră de scăpare din orice primejdii atât trupești cât și sufletești o legăm și și ne îndreptăm numai către unul, bunul nostru D-zeu. Atunci e rugăciunea noastră primită și D-zeu ne și ajută.

Ezechia împăratul când se bolnăvi de moarte nu-și cearcă ajutorul seu la nimeni din oameni, din doftorii și vrăjitorii împărăției sale, nu! „Și și-a întors Ezechia fața sa la perete, și s'a rugat către Domnul, zicând: „Adă-ți aminte Doamne de mine“ (IV. Reg. XX. 23.) Și ce-i răspunde Domnul prin prorocul Isaia: „Auzit-am rugăciunea ta, eată eu te voi însănătoșa pe tine; și în ziua a treia te vei sui în casa Domnului“ (ib. 5.)

Mânia și puterea lui Senahirim împăratul Asirienilor cu care pornise ca să robească pe Ezechia cu toată împărăția sa, numai rugăciunea lui Ezechia către Domnul l'a oprit ca să nu-i prădeze țeara sa. Rugăciunea are cu mult mai mare putere decât arma. Ezechia nici mâna sa n'a pus-o pe armă și totuși învinge pe Senahirim. — „Auzit-am — grăește Domnul, lui Ezechia, cele-ce te-ai rugat către mine pentru Senahirim — împăratul Asirienilor“. (IV. Reg. XIX.) 20.) Cum a auzit D-zeu rugăciunea lui Ezechie? Cum l'a scăpat pe el de acel împărat atât de puternic?! Într'un chip atât de convingător pentru lume — arătând cât poate rugăciunea, încât inșiși „fii lui Senahirim l'au ucis cu sabia“ (ib. 35.)

Prin rugăciunea muerii din Tecoee, făcută în numele lui D-zeu, fu reprimit Abesalon, care se resculase împotriva tatălui seu împăratul David. Din această întâmplare nu pot să nu vă fac o asemănare cu privire la noi. David împăratul inchipuiește aci pe D-zeu, cel mai mare împărat; Abesalon fiul seu, ce se resculă asupra lui, lumea, creștinii nostri de azi, cari ca niște fii ai lui D-zeu se rescoală zilnic prin toată vieața lor prihănită cu tot felul de păcate și numai singură rugăciunea lor făcută după-cum cere D-zeu, în numele său, ne poate scăpa, ca și cum muierea acea Tecoiteană — „înțeleaptă“ (II Reg. XIV. 2.) tipul rugăciunii celei bune a muiat și întors inima lui David spre fiul său resculător — chipul omului păcătos, a creștinului de azi, rugăciunea, a muiat și a întors inima lui și a primit pe Abesalon, ba mai mult încă și „a sărutat împăratul pe Abesalon“ (II Reg. XIV. 33.)

Dar' Ioab mai marele oastei lui David, pe cine se inchipue el? Nici nu gândiți fililor! Pe preoții de azi, cari asemenea lui se trudesca să pună în gura voastră creștinilor cari sunteți niște Abesaloni resculați împotriva lui D-zeu, da într'un cuget sunt iubitorilor ca să pună în gura voastră cuvinte înțelepte. Eată vă învăț cum aveți a vă ruga ca să locuiți odată în casa lui D-zeu, în cer. Inșă pentru această osteneală a mea care e răsplată voastră? Tot aceea care a fost și a lui Abesalon față de Ioab. Cum? „Și au zis Abesalon către slugile sale: vedeți în țărână partea lui Ioab cea lipită de a mea, unde are el orz, mergeți și o aprindeți cu foc; și au ars slugile lui Abesalon holda lui Ioab cu foc“. (II. Reg. XIV. 30.) O! curiositate blăstemată, mai bine de n'ai fi fost! Ce ai folosit tu acum? De nu ferbeai atât de tare, nu puteam cu-

noaște pe creștinii de azi. Ce minunată isbândă! Pe voi vă omoară acum rușinea, ear' pe mine mă aprinde focul și mai mult de-a grăi, focul ce-l puneți în holda mea, în holda bisericii ca să o mistuiți pe ea: „o aprindeți cu foc“ Cu rugăciunea voastră aprindeți holda sămănată și eată-o în flacări! Au nu este foc asupra feții bisericii noastre, în care ne-am botezat când noi la neputințele trupești și sufletești alergăm pe la vrăjitori, pe la niște idoli, ca și Ochozia împăratul, — și într'aceea nădărdjduim a ne mântui! Au nu ardeți voi holda mea cea sămănată cu orzul credinței bătrânilor nostri, când cercați mântuirea trupului și mai ales a sufletului vostru la alte biserici! la alți preoți străini! cari n'au turnat apă pe creștetul vostru, nici au uns cu sfântul mir fruntea voastră, și acelora vă mărturisiți păcatele voastre, până vă și cuminecați! Până când alergați voi în cete mari, la praznicele noastre cele mari la bisericile de altă mărturisire și a noastră nici că o știți, că este?! Până când iubitorilor vreți să ardeți holda mea? Până când vreți să măhniți pe Părintele nostru? Luați seama ca întoarcerea voastră să nu fie târzie, să nu fie amară! Să nu fie fără ertare!! Un păcat mai mare nu poate avea creștinul nostru, decât atunci, când cearcă ajutorul seu sufletesc la cel străin de legea sa; ca și un fiu, care iubește și se încrede mai mult în cel străin, decât în tatal său, care l'a născut, nutrit și crescut. Și dacă vă veți întoarce, auziți ce plată: „Și fața mea să nu o vadă; și s'a întors Abesalon în casa sa, și fața împăratului nu o a văzut.“ (II Reg. XIV 24.) O! cât blăstem! O! ce osândă mare creștinilor!

b) Rugăciunea să se facă cu inimă curată și cu încredere. Cine vede în inima ta omule? Cine cunoaște cu ce față te arăți tu acum? Eu nu cunosc inima ta fiule! Eu nu știu cum vă arătați voi azi: aveți încredere în D-zeu sau ba? Acestea numai D-zeu bunul le vede și poate cântări. Una însă totuși e lăsată și nouă, că din fapte să judeci inima și încrederea oamenilor.

D-zeu văzu pe vameșul și fariseul, cari intrară în biserică să se roage și cunoscă în inima și fața vameșului tipul creștinului adevărat, cu inimă curată și plin de încredere către dînsul; ear' în fața fariseului pe creștinul cu inimă prihănită și fără nici o încredere, sumeț, — căci altcum nu se înalță el în fața lumii și ales în biserică, la vremea de rugăciune a-și bate pieptul seu, îndreptându-se el pe sine, fără de fapte, arătând în chip batjocoritor spre vameș care se umilise până așa zicând la pământ! Și ce fu sfirșitul? Cel înălțat se smerește, și cel smerit se înalță în împărăția cerească.

Așa și noi iubitorilor, de vreți să sburați cu aripile rugăciunii voastre până la cer, fie-vă de învățatură de azi înainte că: rugăciunea noastră să fie în numele lui Iisus, cu inima curată și cu toată încrederea voastră în D-zeu. Despre aceasta însuși Cristos ne-a zis prin apostolii sei nouă: „Amin!

Amin! grăesc vouă, că ori-ce veți cere de Tatăl, întru numele meu, va da vouă". (Ioan XVI. 23.) Și increderea să nu slăbească nici odată, și să ziceți: **Eată m'am rugat destul** — cum aud zilnic păcătuiind creștinii noștri, și D-zeu nu mai aude! Nu e așa! D-zeu aude, dar' și vede toate. Pentru aceea nu ți-a împlinit D-zeu rugăciunea ta că n'a fost făcută *în numele lui Iisus*, n'ai fost *cu inimă curată și te-ai rugat fără nici o încredere*. **Eată** icoana rugăciunii creștinului nostru de azi. Ar mai fi de zis încă multe, dar' pentru azi socot a fi predicat destul și a fi răspuns după putință la întrebarea: **Ce este rugăciunea și cum trebuie să ne rugăm?**

La Tine înalț glasul și Te cuprind cu ochii sufletului meu, cu inimă curată și aceeași încredere cu care m'ai eșezat de preotul acestei de Tine scutite parohii, ca să învăț pe poporul Tău legea Ta, cu aceeași încredere alergând mă apropiu, **vărsând rugăciunea mea înaintea Domnului D-zeului meu.** (Dan. IX. 20.) „Doamne! ascultă, Doamne! curățește, Doamne! ia aminte, Doamne! fă și nu zăbovi” (ib. 19) „că numele Tău s'a chemat peste satul acesta și peste poporul Tău” (ib.) ascultă-mă și „Părinte sfinte! păzește-i pe dinșii întru numele Tău” Amin!
J a b a r, 29/12 Aprilte 1901.

Ioan Nicorescu,
preot gr.-or. rom.

Predică la Dumineca a VI. după Paști.

„Și știm că Dzeu pe cei păcătoși nu-i ascultă, ci de este cineva cinstitor de Dzeu pe acela îl ascultă” Ioan IX. 31.

Adam și Eva, strămoșii omenimei, erau deplin fericiți în rai. Nimic nu-le turbura liniștea, nimic nu-le turbura fericirea și pacea de care se bucurau. Nu aveau ei suferințe nu aveau dureri și boale și ce e mai mult frică de moarte nu cunoșteau. Și chiar pentru că erau așa de fericiți, diavolul — în chipul șerpului — n'a încetat a-i pismui, n'a încetat a-i îndemna și a-i sfătui să calce porunca ziditorului. Eva crezu mai mult șerpului decât lui Dzeu și luând din rodul pomului a mâncat. Ea sfătui și pe Adam să mănânce și astfel amândoi călcăru porunca ziditorului. — Urmările păcatului strămoșesc sunt espus de mari și adânc jignitoare nu numai pentru Adam ci și pentru întreg neamul omenesc. Trupul omului după cădere e supus la totfelul de dureri și osteneți și ce e mai mult, e supus morții; mintea omului după cădere s'a întanecat, legătura dintre el și Dzeu s'a rupt, ear voința lui de aci încolo e mai mult aplecată spre rău decât spre bine. **Eată de ce e cu dreptul zice sfânta scriptură: „Și știm că Dzeu pe cei păcătoși nu-i ascultă ci de este cineva cinstitor de Dzeu pe acela îl ascultă.”**

Păcătosul întru atâta e cuprins de patima păcatului, încât mintea lui nu se poate înălța peste cele pământesti, inima i-e legată strâns de câștiguri lumești, necinstite și păgubitoare sufletului și chiar pentru aceasta el și dacă se roagă numai cu buzele cinsteste pe Dzeu, ear o astfel de rugăciunie, lipsită de toată evlavie, nu e plăcută lui Dzeu. Și fiind-că noi cu toții ușor putem aluneca în păcate tocmai și în astfel de împrejurări, când anumit cercăm să ne desbrăcăm de ele, pentru aceea mi-am pus

de cuget să ve vorbesc astăzi despre aceea cum trebuie să ne purtăm la sfânta liturgie în Dumineci și sârbători, dorind și prin aceasta a vă ușura cât mai mult câștigarea binelui celui vecinic și netrecător.

Deci până vă voi cuvânta vă rog să fiți cu laare aminte.

Ear tu Doamne Dzeul nostru, cela ce cu moartea ta ai deslegat sufletele cele legate și pe omul ce era pătuns cu întunerecul l'ai luminat, luminează și mintea auzitorilor mei, suflă preste ei duhul tău cel de pace, ca primind cu bună credință învățătura cea despre tine, să ăa plata celor chemați și aleși în împărăția Ta.

Locul cel mai potrivit, Iubiți Creștini, pentru felurile slujbe este sfânta biserică. Deschilinit sfânta liturgie, aceasta măreață și înălțătoare slujbă, în care pânea și vinul adusă ca jertfă pe altarul Domnului, se face însuși trupul și sângele Mântuitorului Cristos, afară de rare întâmplări, se săvârșește numai în sfânta biserică și încă numai la anumite timpuri. Încă la cina cea de taină a așezat Mântuitorul însuși forma liturgiei și a predat-o Apostolilor zicându-le: „Aceasta să faceți întru pomenirea mea” (I. Cor. II, 4.) Și chiar pentru aceasta sfânta liturgie este cea mai de căpătenie slujbă între toate slujbele așezate de maica biserică. Nu încape dar nici cea mai mică îndoiială, cumcă preotul liturgisitor e dator a se pregăti pentru liturgisire în așa măsură, ca să fie vrednic a se împărtași cu sfânta cuminecătură, silindu-se a deștepta în sine dorința spre aceasta și rugându-se pentru iertarea păcatelor sale și a credincioșilor supuși păstoririi sale. Aceasta să o facă preotul, pentru ca purtarea sa evlavioasă să deștepte și în păstorii săi evlavie și cinste către slujba liturgiei, în care întreaga vieată pământească a Mântuitorului se înfățișează de nou sub ochii ascultătorilor.

Și dacă preotul e îndatorat a fi cât de pregătit pentru săvârșirea sfintei liturgii, apoi în vremea sfintei slujbe a se purta cât se poate mai cu evlavie și cu deschilinită cucernicie, apoi tot această datorință, deși nu chiar în aceeași măsură, au și creștinii în timpul sfintei liturgii. Ei trebuie să fie în curat cu aceea, că în biserică fiind, sunt în casa lui Dzeu și că sunt înaintea feții lui! Câtă evlavie, câtă cucernicie trebuie să deștepte acest cuget în fie-care dintre noi! Să ne învrednicim noi păcătoșii a fi la olaltă sub un acoperiș cu acela, care are scaun cerul și așternut picioarelor sale pământul, să ne învrednicim noi a avea pe acela între noi, de care heruvimii și serafimii își acoperă fața, ca să nu arză de mărirea lui cea necuprinsă cu mintea! O, Iubiți Creștini, aceste un dar, de care numai îndurarea lui Dzeu ne-a putut face părtași și pe care noi, fără ajutorul lui Dzeu, nici odată nu l'am fi ajuns. Fie binecuvântat în veci milostivul Dzeu pentru darurile sale, ce de prisosit le varsă peste noi!

Când odată noi știm că Dzeu e de fața cu noi în sfânta biserică, atunci din toate puterile să ne nisuiim, ca purtarea noastră se fie cât numai să poate mai evlavioasă. Întrând în biserică să ne închinăm lui Dzeu cu inimă smerită și cu duh umilit, ear după ce am intrat să stăm acolo cu toată evlavie cu toată frica și temerea de Dzeu, rugându-ne din inimă pentru iertarea păcatelor noastre, a reșoșitorilor noștri părinți și frați și pentru tot sufletul creștin. Și dacă astfel se cuvine să ne purtăm în sfânta biserică la ori care slujbă Dzeească, apoi cu atât mai evlavioasă, mai cucernică se cade să fie purtarea noastră sub săvârșirea celei mai însemnate slujbe, sub săvârșirea sfintei liturgii. Chiar începutul acestei slujbe e mai măreț, mai strălucit, ca și al tuturor celorlalte slujbe câte le avem. Preotul îmbrăcat în toate vesmintele preoțești cu glas plin de evlavie începe dzeasca slujbă binecuvântând pe Tatăl, pe Fiul și pe Duhul, treimea cea de o ființă,

care poartă grija de întreaga suflarea pământească; copii îmbrăcați în stihare lăminate, păzesc altarul Domnului, închipuind cetele îngeresti împrejurul tronului celui prea înalt. Cu toții ne simțim pătrunși de un fior sfânt și întreaga noastră ființă e mișcată de însemnătatea sfintei lucrări. Chiar fumul de tămâie, ce se înalță drept spre cer ne îndeamnă și pe noi să ne înălțăm inimile noastre la D-zeu, să ne aducem aminte cu multă părere de rău de înfricoșatele patimi și munci, ce a suferit Mântuitorul pentru răscumpărarea neamului omenesc.

Incurând ușile de mijloc ale sfântului altar se deschid, ear' preotul cu sfânta evanghelie în mâni ese pe ușa de mează-noapte, închipuind eșirea lui Cristos la predicarea evangheliei, și stând în mijlocul sfintelor intrări, sărută sfânta evanghelie, în semn că iubește învățătura cuprinsă în ea, apoi cu glas evlavios strigă: „Înțelepciune dreaptă“, arătând sfânta evanghelie poporului. În aceste clipe să ne prosternem înaintea ziditorului, rugându-ne din toată inima să ne mântuiască de tot răul, ce poate veni asupra noastră și să ne ajute să păzim cu sfințenie poruncile lui în toate zilele vieții noastre. Tot cu aceeași căldură să rugăm pe D-zeu să se îndure spre noi și să ne învrednicească a asculta cu toată dragostea sfânta evanghelie, la ce ne îndeamnă preotul liturgisitor zicând: „cu înțelepciune dreaptă să ascultăm sfânta evanghelie... Pace tuturor“ adecă să fim cu cea mai mare băgare de seamă la tot cuvântul, să nu ne mișcăm, să nu ne încovoim la dreapta ori la stânga, să nu vorbim, ci mintea noastră, cugetul nostru să fie ațintit la înțelegerea D-zeștilor cuvinte cuprinse în sfânta evanghelie.

Creștinii cei dintâi nu aveau biserici așa frumoase, așa împodobite cum avem noi azi, nu aveau nici clopote, cari să le vestească începutul slujbelor, aveau însă dragoste creștinească neasemănată de mare. Ei se adunau în timpul nopții în case private și prin peșteri și aici săvârșeau sfânta liturgie cu deschilinită dragoste și cu evlavie cea mare și nu numai odată în săptămână, cum ne-am îndatînat noi a face, ci în fiecare zi. Ei se adunau nu ca noi în număr așa de mic, ci mulțimea creștinilor adunați nu o încăpea acoperișul casei ori peșterii să fi fost acela ori cât de mare, ori cât de spațios. Și ce cugetați, doară ei se reînturnau acasă fără a intra în locașul sfânt? Nici decît. Din contră așteptau zile întregi să le vină rîndul, ca și ei să poată intra spre a-și aduce jertfa lor: rugăciunile și cererile sale înaintea lui D-zeu în locașul cel sfânt al lui. Și dacă cei dintâi creștini au putut jertfi în fiecare zi câte-va ceasuri spre a aduce cântări de laude și mărire lui D-zeu, apoi oare noi odată într-o săptămână să nu putem lăsa, măcar pe un ceas două, la o parte treburile noastre lumești, ca adunându-ne mie cu mare, tîner cu bătrîn împreună să ne rugăm lui D-zeu, cu inima și cu cugetul depărtați de grijile vieții; să-i mulțămim pentru binefacerile sale, pentru iubirea sa, cu care ne-a iubit și nu încetă a ne iubi? — „Toată grigea cea lumească să o lăpădăm“ zice sfânta cântare, să ne silim cu tot adînsul a o face aceasta; să fim cu mare evlavie, cu mare cucernicie, ca să putem primi pe împăratul mării, pe stăpînul tuturor, care în marea eșire a preotului din altar cu sfintele daruri ese în mijlocul nostru nevăzut purtat pe brațe de cetele îngeresti. Cu inimă sfășiată de durere să ne gândim la timpul acela de tristă aducere aminte când Mântuitorul purtat pe braț de Iosif și de Nicodim a fost pus în mormînt! dar' totodată să ne aducem aminte și de a doua și înfricoșata venire a lui și cugetând la acele zile de judecată să lăpădăm ura, să lăpădăm pisma, ce am avea unul asupra altuia, ca iubindu-ne unul pe altul cu adevărată iubire creștinească, la ce ne face băgători de seamă și cuvintele sfintei liturgii rostite de preot: „Să iubim unul pe altul“, zic, ca iubindu-ne creștinește unul pe altul, să mărturisim toți cu o inimă și

cu o gură credința noastră în D-zeu cel în treime mărit. La iubire adevărată și nefășărită ne îndeamnă și Pavel apostolul, când zice: „De voia vorbi în limbi omenesci și îngeresti... ear' dragoste nu am, nimica nu sunt“ (I Cor 13. 1, 2.) Numai avînd în noi dar' de prisos aceasta dragoste va fi și mărturisirea credinței noastre depline.

„Să stăm bine să stăm cu frică să luăm aminte sfânta jertfă cu pace a o aduce“. Să stăm dar neclătiți în credința mărturisită de noi, să nu ne lăpădăm de ea măcar de ar veni asupra noastră cele mai mari goane cele mai mari ispite; ear' sfânta jertfă să o aducem lui D-zeu cu cea mai mare băgare de seamă, cu cea mai mare frică și evlavie, dar' totodată să o aducem cu pace; să nu fie dar' în aceste clipe sufletul și inima noastră turburată, ci să fie cât se poate de păcînice, cât se poate mai liniștite și înălțate către D-zeu. Aceasta o poftesc dela noi și cuvintele sfintei liturgii: „Sus să avem inimile“. Unde este comoara voastră acolo este și inima voastră a zis Mântuitorul Cristos. Inima noastră dar' să nu fie legată de lucruri lumești, ea trebuie să cugete la cele cerești, la mântuirea sufletescă. Sfântul Ciril zice: „Se cade în acel ceas să avem inima pironită la D-zeu și nu la pămînt și la cele pămîntești, când preotul poruncește să lăpădăm toate grijile lumești și casnice și să ne înălțăm toată cugetarea la D-zeu, ca să putem răspunde: „Avem cătră Domnul“. Deci dară nimenea din noi să nu se afle cu gura zicînd: „Avem cătră Domnul“, ear' cu mintea să fie la grijile lumești“. Vai! dar' aceluia creștin, care numai cu trupul e în biserică, ear' cu mintea retăcește cine știe pe unde, poate la averea sa, la boi, ori cine știe la cele lucruri pămîntești și trecătoare. Mai bine unii ca aceștia nu ar adauge păcate peste păcate, mai bine ar rămănea acasă, mai bine ar fi acolo și cu trupul unde e cu mintea. Oh! atunci doară nu și-ar îngreuna în așa măsură sufletul, atunci nu s'ar reîntoarce dela sfânta biserică cu fariseul. Mintea noastră dar', iubiți creștini, în timpul sfintei liturgii să o avem pironită spre cer, cugetul nostru să sboare prin vremuri înapoi: la patimile, la moartea, la învierea și înălțarea Mântuitorului, căci toate aceste întîmplări însemnate pentru noi, ni-le împroaspătă în minte marea slujbă a sfintei liturgii.

De-am cugeta noi în totdeauna, dar cel puțin în vremea sfintei liturgii, de câte daruri ni-am făcut noi părtași prin Iisus Cristos. De am judeca noi câte bunătăți ne-a adus nouă noul așezămînt al Mântuitorului! Oh! atunci noi de bună seamă am fi cu mult mai buni, cu mult mai religioși, cu mult mai temători de D-zeu. Cugetați numai la legea veche, priviți așezămîntele aceleia, și înși-vă veți mărturisi că adevăr am grăit. În legea veche nu putea intra în altarul bisericii, în sfînta sfintelor, numai arhierul și și acesta numai odată în an. Azi în altar e îngăduită a intra întreaga preoțime, ear acolo unde ședea preoțimea legii vechi, astăzi șed creștini sau credincioșii noștri. În legea veche nu putea să se apropie poporul de rînd de fața lui D-zeu, ear noi ne-am învrednicit de-l putem primi chiar în trupul nostru sub chipul pâinei și a vinului. „Vorbește tu cu Domnul, că noi nu putem sta înaintea feții lui nu cumva să perim“ striga poporul evreesc către Moisi la poalele muntelui Sinai, și însuși Domnul prin gura profetului său zis Moisi zice Israiltenilor: „Păziți-vă să nu vă suiți în munte, nici să ve atingeți de ceva dintru ale lui, că tot cel ce se atinge de munte cu moarte va muri“ (Egize 19, 12) ear pie noi însuși Domnul ne cheamă la sine zicîndu-ne: „Veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați și eu vă voi odihni pe voi;“ ba ce e mai mult ne cheamă să luăm cinstitul său trup și sânge în al nostru neputincios trup: „Luați, mâncați acesta este trupul meu“ și:

Urmează în supliment.